

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelček: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.

Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strassmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Mojstrsko delo diplo- matske umetnosti

S temi besedami priznanja so ugledni zunanji listi nazvali noto naše države, ki jo je v četrtek vložil pri tajništvu Društva narodov naš zunanji minister. Ves nepristranski tisk poudarja nadalje odločni, resni in jasni ton naše note ter preciznost obtožb, ki jih navaja naša vlada, ko pred poklicanim ženevskim forumom zahteva zadoščenja za marsejski zločin. Splošna sodba inozemstva je, da je naša nota ne samo primer diplomatske umetnosti, marveč tudi dokument odločnosti naše države, ki bo, tesno strnjena s svojimi zaveznicami Češkoslovaško in Rumunijo, storila vse, da doseže v Ženevi moralčno obsodbo krivca in obenem za bodočnost prepreči, da bi še kaka država na svojem ozemlju trpela in celo podpirala zločinsko zaroto proti evropskemu miru.

Kar se tiče odmeva, ki ga je korak našega zunanjega ministra deležen na naših domačih tleh, moramo ugotoviti, da je jugoslovenska javnost z zadoščenjem pozdravila energično vsebino in obliko svoje note. V domovini je ženevska nota doživela enodušno oceno: Tako je prav, tako se mora, to smo dolžni svoji narodni časti. To je tudi popolnoma razumljivo, kajti prehuda je bila žalitev, da bi mogel naš narodni ponos preko nje, prekrut je bil udarec, ki je zadel našo državo, in preogromna je izguba, da ne bi naš užaljeni pravni čut energično potrkal na vest mednarodnega sveta.

Vse te dolge in mučne tedne po marsejskem zločinu je naš narod očitoval izredno mirnost, uverjen, da bodo odgovorni činitelji podvzeli vse potrebno, da izpolnijo zadoščenje, dasi je obenem čutil in videl, kako močne sile so ponekod na delu zoper našo težnjo, da se pomore do veljave kruto žaljeni mednarodni pravičnosti. Za vse samozatajevanje preteklih tednov in za mrzlo bojazn, da svet ne bo dopustil pravične sodbe in pravične ocene naše strpljivosti, nas je odškodovala obtožba, vložena v Ženevi.

Ni manjkalo poskusov, preprečiti odločilni korak Jugoslavije. Diplomatska igra je poskušala vse svoje umetnosti. In ko je postajalo vedno jasneje, da se bodo internacionalne spletke razbile ob neupogljiv volji globoko užaljenega naroda, je rastoči strah pred obsodbo podvojil vno propagando, ki ni štedila sredstev, da natrosi mednarodni javnosti peska v oči ter sugerira svetu izkrivljeno sliko dejanja in njegovega ozadja. Čim bolj se je bližalo usodno ženevsko zasedanje, tem česče je bilo srečavati v delu inozemskega tiska »pojasnila« in svarila, katerim se je že od daleč poznalo, da jih je inspirirala znana propagandna centrala, podprti pa žvenket madžarskih pengov.

Kakor pa je dokazal sprejem jugoslovenske zahteve po jasnosti in zadoščenju, vse prizadevanje, zaviti resnico v meglo in uspraviti čut pravičnosti, ni doseglo željenega uspeha. Odmev, ki ga je naša vložena pritožba v seriozni in objektivni svetovni javnosti, je najboljša priča, da je pot jugoslovenske vlade prava.

Tožba je torej vložena, krivice so fiksirane in krivec je nedvoumno imenovan ter poklican na odgovor. Res da je politična modrost in uvidevnost narekovala naši vladi ožjo omejitev skrivcev, nego bi to zahteval sam dejanski stan, vendar vidijo mednarodni krogi ravno v tej okoliščini mojstrovino naše diplomacije, ki v svojem upravičenem srdu ni padla v prenapetost, da bi zahtevala nekaj, kar je v danih prilikah nemogoče. Jasno pa je, da bodo z obsodbo enega krivca obsojeni vsi, pa naj jih naša obtožba imenuje ali ne. Pri procesu pred Društvom narodov bo ta okoliščina tehtna, kakor mednarodno sodišče ne bo moglo prezreti, da naši pritožbi v maju mesecu ni pripisoval tistega pomena, ki ga ji je končno na žalost vsega našega naroda dal strahotni marsejski dogodek.

Jasno je, da bodo krivci skušali izpodbiti naše navedbe, kakor so to delali ves čas in bodo delali še dalje, dokler ne bo objavljena spomenica, ki podpira obtožbo in ki bo z močjo svojih argumentov in dokumentov zamašila usta vsem ugovorom. Naš narod se zaveda, da je potrkal na vrata Društva narodov zato, da zahteva svojo dobro pravico in zadoščenje za storjeno krivico, dolžnost mednarodnega foruma pa je, da se resno in vestno bavi z našo zahtevo. Zanašajoč se na pomoč naših prijateljev, ki so nam dali že dovolj dokazov, da ne omajajo stoji za nami, lahko trdno upamo, da bo ženevsko društvo častno preostalo to preizkušnji obremenitve, čeprav je od njegovega obstoja ni bilo odločitve, ki bi bila tako velepomembna in dalekosežna.

Nikjer jih ne marajo

Perpignan, 26. novem. g. 14 jugoslovenskih državljanov, ki pripadajo raznim političnim skupinam, je bilo nedavno izgnanih iz Francije. Odpotovali so v Španijo. Španske oblasti pa so jih včeraj vrnila na francosko mejo.

Ženeva v pričakovanju jugoslovenske spomenice

Vsa svetovna javnost z največjo napetostjo pričakuje objavo jugoslovenske spomenice in dokumentiranih dokazov o krivdi Madžarske

Ženeva, 26. novembra s. Z največjo napetostjo se pričakuje objava jugoslovenske note, ki bo jutri izročena tajništvu Društva narodov. Mnenje med delegacijami je očitno na strani Jugoslavije. Predvsejda je naziranje, da jugoslovenska akcija samo lahko okrepi prestiž Društva narodov in da se bo politično življenje očistilo, če Društvo narodov točno izpolni dolžnost. Pozivanje Društva narodov na pomoč je vse prej kot delo mednarodnega terorizma, kakor je madžarski delegat ocenil jugoslovensko demaršo, temveč se mora to demaršo pozdraviti kot akt mednarodne solidarnosti. V vseh krogih priznavajo, da je Jugoslavija šla tako daleč, kakor je le mogla v svoji popustljivosti in koncilijantnosti, da je pa pri vsakem koraku zadel

na obstrukcijsko politiko slepega iredentizma.

Le Italija poskuša braniti Madžare. Do cela zanikati krivde Madžarske ne more, skuša pa spraviti debato na širšo podlago. Kot uvod v to akcijo je služil uvodnik »Giornale d' Italia« ki so ga ponatisnili tudi drugi večji fašistični listi, v katerem je rečeno, da Italija pozdravlja jugoslovenski korak, vendar pa bi bilo treba pri teh razpravah vzeti v pretres ves problem mednarodnega terorizma. Na ta način se nada Italija, dati debatam tako voden izsled, da bi se Madžarska lahko rešila iz železnih klešč, v katere je sedaj zašla. Toda vse trezno mednarodno mnenje odklanja ta italijanski maneuver, ki naj bi podprl Madžarsko.

odlaganje zasedanja sveta Društva narodov med vsemi delegacijami veliko nevoljo. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov in turški zunanji minister Ruždij bej sta poslala tajništvu Društva narodov pismo, v katerem ostro protestirata zaper neprestane odgoditve zasedanja sveta Društva narodov. V svojem pismu naglašata, da se mora ravnati po svetu Društva narodov, ne pa narobe. V bodoče naj se sklicanje sveta

Društva narodov določi pet dni v naprej. Določena data se morajo strogo držati vsi odbori in vse delegacije, ker ne gre, da bi oddaljeni delegati prihajali v Ženevo in tu potem cele tedne čakali.

Korak Litvinova in Ruždija beja komentirajo v ženevskih krogih kot novo manifestacijo solidarnosti Rusije z Balkansko zvezo in Malo antanto.

Italijanska podpora

Rimski advokati Madžarov se že oglašajo — Pavelić in Kvaternik ostaneta pod italijansko zaščito

Rim, 26. novembra p. Celokupni italijanski tisk posveča zadnje dni nenavadno veliko pozornost pritožbi Jugoslavije proti Madžarski in objavi oštrna poročila iz Ženeve. Posebno pozornost je zbudil članek, ki ga je napisal Virgil Gayda v »Giornale d' Italia«. V članku poziva vse evropske države, naj povedo svoje mnenje o krivdi za marsejski atentat. Vsa Evropa naj se izjavi, ali smatra Madžarsko za krivo v smislu jugoslovenske obtožbe ali ne. Če države same tega ne bodo storile, jih mora pozvati Društvo narodov, kajti Madžarska se mora opravičiti. Če se to opusti, bo zavladala taka napetost, ki bi mogla dovesti do neljubih posledic. Gayda naglašja, da je v tako delikatni stvari odgovornost toliko večja tako za tožitelja kakor za obtoženca. Stvar se mora zato čim prej razčistiti in zato naj Društvo narodov upošteva zahtevo Madžarske, da se jugoslovenska pritožba takoj stavi na dnevni red.

Današnji listi objavljajo tudi poročila iz Turina, ki dajejo slutiti, da bo Italija podprla Madžarsko tudi še s tem, da bo tik pred pričetkom razprave o jugoslovenski pritožbi odgovorila na francosko zahtevo po izročitvi Pavelića in Kvaternika. V Turinu se je sestal vrhovni državni pravni svet, ki je proučil zahtevo francoske vlade in vse dokaze, ki so jih francoske oblasti predložile glede krivde Pavelića in Kvaternika. Ta svet je sedaj sestavil svoje poročilo in ga dostavil vladi, ki bo prihodnje dni sklepala o odgovoru na francosko zahtevo. Listi dodajajo, da je poročilo vrhovnega pravnega sveta negativno in da bo italijanska vlada izročitev obeh glavnih krivcev marsejskega zločina odklonila.

Pariz, 26. novembra g. Pariški listi poročajo, da bo italijanska vlada v kratkem

uradno notificirala odklonitev izročitve dr. Pavelića in Kvaternika pri francoskem poslanstvu v Rimu. Utemeljitev odklonitve še ni znana. V italijanskih pravnih krogih zatrjujejo, da v predloženih spisih baže ni dovolj dokazilnega materiala o sokrivdi obeh teroristov.

Perčević je še zaprt

Dunaj, 26. novembra č. V nasprotju z vestmi, ki so se razširile po radiu, da je bil Perčević izpuščen iz zaporov, potrjujejo sedaj merodajni krogi, da je še vedno v dunajskih policijskih zaporih.

Kaj dela Gömbös v Avstriji

Dunaj, 26. novembra. p. Nenadni poset madžarskega ministrskega predsednika Gömbösa je izzval v vseh tukajšnjih političnih krogih veliko zanimanje. Listi objavljajo le kratke komunikacije, da se je madžarski ministrski predsednik odzval že davnemu vabilu avstrijskega kancelarja in prišel na lov. V vsej Avstriji pa seveda ni nikogar, ki bi verjel, da ima predsednik madžarske vlade v dobi, ko je Madžarska tako hudo obtožena pred vsem svetom, nobenih drugih skrbi, kakor da hodi v Avstrijo streljat zajce in kozle. Zato se širijo v avstrijski javnosti najbolj fantastične vesti. Vseposvoda vlada prepričanje, da se nenadni prihod Gömbösa v Avstrijo ter njegovi sestanki z avstrijskimi državniki in z italijanskimi poslaniki v totni zvezi s političnimi vprašanji, zlasti pa z obrambno akcijo Madžarske v Ženevi.

Dunaj, 26. novembra. w. Po končanem slovesnem izletu se bošča madžarski ministrski predsednik Gömbös in poljedelski minister Kallay jutri zjutraj vrnila v Budimpešto.

Spomenica o Marseilleu bo danes objavljena

Zunanji minister je včeraj odpotoval v Beograd, da poroča vladi — Danes bo izročena in objavljena spomenica o krivdi Madžarske

Ženeva, 26. novembra. p. Dasi ob 4.35 je zunanji minister g. Jevtić v spremstvu šefa svojega kabineta dr. Markovića odpotoval iz Ženeve v Beograd, kamor prispe jutri zjutraj. V Beogradu bo ostal le par dni, da poroča vladi o položaju v Ženevi, nato pa se bo takoj vrnil v Ženevo. Dne 3. decembra se prične zasedanje sveta Društva narodov, ki mu mora osebno prisostvovati.

Pred svojim odhodom iz Ženeve je imel zunanji minister Jevtić daljši razgovor z jugoslovenskim poslanikom v Parizu dr. Spalajkovićem, snoči pa je ponovno posetil generalnega tajnika Društva narodov in izrazil željo, naj bi se pritožba Jugoslavije čimprej stavi na dnevni red.

Kakor se je nocoj zatrjevalo v po-

učenih krogih, bo stalni delegat pri Društvu narodov dr. Fotić jutri ob 11. dopoldne izročil tajništvu Društva narodov spomenico jugoslovenske vlade z vsemi dokaznimi dokumenti. Takoj po izročitvi tajništvu Društva narodov bo spomenica tudi objavljena.

Titulescu in Ruždij bej v Parizu

Pariz, 26. novembra p. Dasi sta prispela semkaj rumunski zunanji minister Titulescu in turški zunanji minister Ruždij bej. V teku dneva sta se sestala z zunanjim ministrom Lavalom ter imela z njim daljši razgovor. V zvezi s prihodom Ruždija beja v Pariz se tudi zatrjuje, da bo Ruždij bej pri tej priložnosti načel razgovore o sklenitvi novega prijateljskega pakta med Francijo in Turčijo.

Nova taktika Madžarov

Navidezno zahtevajo takojšnjo razpravo o jugoslovenski pritožbi, v resnici pa jo skušajo z raznimi manevri zavlačevati

Ženeva, 26. novembra. r. Kakor je poročalo že ponedeljski »Jutro«, je Madžarska preko noči izpremenila svojo taktiko in namesto dosedanjega zavlačevanja zahtevala, naj se takoj razpravlja o pritožbi Jugoslavije proti Madžarski. Madžarski delegat TyborEckhart je v soboto zvečer izročil tajništvu Društva narodov noto madžarske vlade, v kateri zahteva, naj se jugoslovenska pritožba obravnava še na tem zasedanju. Madžari so s tem svojim nastopom hoteli na eni strani izzvati vtis, kakor da jih jugoslovenske pritožbe ni prav nič strah in da sami žele, da se zadeva čimprej razčisti. Na drugi strani so računali s tem, da se bo o jugoslovenski pritožbi razpravljalo v dobi, ko bo v ospredju posaarski plebiscit in da se bo tako pozornost svetovne javnosti odvrnila od te za Madžare tako neprijetne zadeve.

Izgleda pa, da maneuver Madžarske ni uspel. Madžarski delegat TyborEckhart je danes ponovno posetil generalnega tajnika Društva narodov in zahteval pojasnila, ali se je Društvo narodov že odločilo ter ugodilo madžarski zahtevi, da se takoj prične razprava o jugoslovenski pritožbi. Generalni tajnik Avenol je obvestil madžarskega delegata, da so se vsi člani sveta Društva narodov izjavili za to, da se jugoslovenska pritožba stavi na dnevni red prihodnjega rednega zasedanja in da tako ne bo sprejeta od Madžarov predlagana nujnost. V nobenem primeru pa ne bo sklicano izredno zasedanje sveta Društva narodov, kakor bi sedaj za enkrat želeli Madžari in njihovi podporniki. Dnevni red, ki je že določen, se ne bo več spremenil.

Madžarska taktika je italijansko maslo

Pariz, 26. novembra. r. Francoski listi posvečajo dogodkom v Ženevi še vedno največjo pozornost. Vsi se v zvezi s tem bavijo z zahtevo Madžarske, naj bi se nujno razpravljalo o jugoslovenski pritožbi in vidijo v tem samo nov maneuver Madžarske. Po njihovem mnenju bi radi Madžari na ta način vplivali na ženevske kroge in odvrgli li pozornost od sebe. Toda ta taktika jim ne bo pomagala, ker so dokazi, s katerimi razpolagata Francija in Jugoslavija, tako nepobitni, da jih ne more overiti.

»Temps« piše med drugim, da si pač nihče ne more domisljati, da bi nastopila Jugoslavija s tako težko obtožbo proti Madžarski pred najvišjim mednarodnim forumom, če bi ne imela za to nepobitnih dokazov. »Journal« piše, da je madžarski korak še bolj utrdil prepričanje o krivdi Madžarske in tega tudi najbolj gostobesedne izjave ne morejo več predrugačiti. »Matin« vidi v vsem tem delo italijanske diplomacije, ki

skuša s takimi manevri rešiti Madžarsko iz zagaše. Rimu je vsa stvar skrajno neprijetna in bi jo rad čimprej spravil z dnevnega reda. Misli pa, da je baš v sedanjih časih, ko se toliko govori o zbližanju Italije in Francije, najmanj umestno, da se Italija toliko eksponira za Madžarsko, o čije krivdi nihče več ne dvomi. Vsekakor je to postopanje Italije slab uvod v skorajšnja francosko-italijanska pogajanja, če bo do njih sprico takega postopanja Italije sedaj sploh še prišlo.

Protest proti zavlačevanju

Ženeva, 26. novembra. p. Zasedanje sveta Društva narodov, ki je bilo prvotno sklicano za 21. november, je sedaj že v drugič odgodeno. Danes so se razširile v Ženevi vesti, da namerava predsednik odbora trojice za posaarsko vprašanje, italijanski delegat baron Alois, znova predlagati, naj bi se zasedanje sveta Društva narodov zopet odgodilo. Po dosedanjem dogovoru bi se imel sestati svet Društva narodov 3. ali 5. decembra, baron Alois pa zahteva, naj bi se odgoditi sestanek do 10. decembra.

V ženevskih krogih smatrajo, da je ta zavlačevalna taktika v zvezi z akcijo za obrambo Madžarske in je vzbudilo zato

Flandin o vzajemnosti Francije in Jugoslavije

Nadaljevat moramo pot, ki sta jo začrtala kralj Aleksander in Barthou

Pariz, 26. novembra. n. Ves svet se v poslednjih dneh izraziti svoja čustva in bolesno simpatijo zaradi globoke žalosti, ki ga je tako nenadoma zadela. Tragični dogodek v Marseilleu je združil v smrti Viteškega kralja Aleksandra I. in Louisea Barthoua ter je pokazal pot, po kateri moramo v bodočnost. Po tej poti sta krenila ona dva v juniju, ko je bil Barthou v Beogradu. To pot sta hoteli nadaljevati v Parizu, ko se je zgodila nesreča, ki nas je vse iznenadila. To je bila pot prijateljstva in vzajemnosti, ki je

prodrla v kri in ojeklenila na bojiščih velike vojne. Francosko - jugoslovensko prijateljstvo se je sedaj še enkrat ojačilo s krvjo, ki je bila prelita na bojnem polju mira. Francija boče odločno nadaljevati po vzgledu, ki sta ga dali dve veliki mučeniški žrtvi tega plemenitega dela. Ohranili bomo hladnokrvnost in ne bomo se ustrašili nobenih naporov, da skupno s plemenito jugoslovensko nacijo nadaljujemo delo po njunem vzgledu. Francija resnično hoče nadaljevati pot, po kateri je morda kdo že mislil, da je prekinjena. Obe veliki žrtvi pa sta nam dali vzgled za mednarodno sodelovanje. Najlepše bomo izkazali svoje najgloblje spoštovanje obema velikima žrtvama, ki ju tako objujemo, če bomo nadaljevali delo, ki sta ga ona dva tako srečno pričela, dokler ga ne izpolnimo.

Mednarodna konvencija o zatiranju terorizma

Uvedlo naj bi se obvezno sodelovanje vseh policijskih oblasti in izpremenile določbe o azilskem pravu

Pariz, 26. novembra. p. V političnih krogih zatrjujejo, da bo francoski zunanji minister Laval v zvezi z razpravo o jugoslovenski pritožbi, proti Madžarski predlagal v Ženevi sklenitev mednarodne konvencije za zatiranje terorizma v Evropi. Konvencija bi vsebovala celo vrsto določb, glavne pa bi bile:

1. Zatiranje in onemogočanje vsakega političnega terorja v vseh evropskih državah potom mednarodnega sodelovanja policijskih oblasti.
2. Vprašanje azila za politične emigrante se mora postaviti v docela nove osnove in kontrola nad emigranti poostriiti.
3. V primeru kakega atentata ali teroristične zarote obvezno sodelovanje vseh policijskih oblasti.
4. Nova obvezna sklenitev mednarodne konvencije o izročitvi navadnih in političnih

zločincev med vsemi evropskim državam s primerno modifikacijo sedanjih določb.

Francoski krogi so prepričani, da bo ta predlog v Ženevi prodrl.

Ženeva, 26. novembra. p. V tajništvu Društva narodov sestavljajo sedaj načrt mednarodne konvencije za zatiranje terorizma. Konvencija bi stonela v glavnem na enakih načelih kakor že sklenjena konvencija o zatiranju trgovine z mamili, ki se je prav dobro obnesla. Ne gre pri tem za ustanovitev kake posebne mednarodne policijske institucije, marveč za organizacijo sodelovanja med policijskimi oblastmi vseh držav.

Atentat na mandžurskega cesarja

Sanghaj, 26. novembra. w. Na mandžurskega cesarja Puia je bil danes izvršen atentat, ki pa ni uspel. Ko je cesar posetil grobove svojih prednikov v bližini Mukdena, ga je pet kitajskih nacionalistov napadlo. Cesar ni bil ranjen. Atentatorji so hoteli v splošni zmešnjavi pobegniti, vendar pa so jih prišli. Odpejali so jih v Mukden, kjer jih bodo justifikirali.

Pariz čistijo sumljivih tipov

Pariz, 26. novembra. AA. Pri izvajanju programa za očiščenje Pariza nezadržanih in sumljivih elementov, zlasti tujcev, ki ga zadnje čase sistematsko vsi uprava pariske policije, so snoči pregledali dvanajstih pariški okraj in vršili hišne preiskave pri sumljivih osebah. Pri tej priliki so policijski organi našli okoli 230 oseb s pomanjkljivimi dokumenti. Med njimi so jih okoli 40 vedli na policijo, kjer so jih obdržali v zaporu okoli 12. Racije se vrše v Parizu vsako noč v drugem okraju.

Tardieu okrevl

Pariz, 26. novembra AA. Iz okolice Tardieua se doznava, da je bivši predsednik vlade skoraj popolnoma ozdravel in da bo še ta teden zapustil kliniko, kjer so ga operirali. Po odhodu iz klinike misli Tardieu odpotovati v Menton in ostati tam do prihodnjega marca.

Zakrinkana oboroževalna industrija

Nadzorstvo nad to industrijsko panogo je popolnoma brez pomena

Pacifisti v Ženevi in drugod predlagajo kot najuspešnejše sredstvo zoper nevarnost nove vojne kontrolo nad oboroževalno industrijo. Koliko je to sredstvo vredno, nas pouči najbolje majhen ogled po delavnicah kakšnega velikega industrijskega ozemlja, n. pr. Manchester na Angleškem in njegove okolice.

Tu imamo na primer veliko, moderno tovarno za povsem mirroluben in nedolžen predmet vsakdanje rabe, za črtala za ustnice. Dekleta v modrih površnikih stojijo tam ob 70 strojih, ki pričnejo brniti ob 9. zjutraj in brnijo z enournim opoldanskim odmorom do 17. V enakomernem tempu mečejo ti stroji majhne kovinske cevi iz sebe, v tempu ki spominja s svojimi zvoki padajočih cevk na zbesnelo tiketanje prehitre ure. Na eni strani vtikajo dekleta v stroj za prst debele kovinske cevi, na drugi strani padajo 3 cm dolgi tulci iz enega stroja na sekundo, 12.600 tulcev iz vseh strojev na minuto. Dekleta nimajo potem nobenega dela, nego da uvrščajo odrezane tulce v luknjice tekočega traka, ki te spomni na širok pes za naboje. Poveš to misel vodi, ki te spremlja na ogledu, in ta ti potrdi slutnjo, ki je nastala sama od sebe v tebi: Tovarna je res bivaš tovarna za izdelovanje nabojev. Majhna sprememba v strojih in po istem principu izdeluje zdaj mirroljubno blago, še manjša sprememba in po enem dnevu bo v primeru po-

trebe sposobna z isto brzino producirati milijone in milijone nabojev.

Takšnih tovarn je v Lancashireu na stotine. Seveda ne proizvajajo danes samo črtalnikov. Pol ure od Manchesterja stoji največja tovarna za izdelovanje cevi v deželi, cevi vseh vrst in velikosti za parne kurilnice, ventilacijske in pnevmatične poštnice naprave, za vodovodne in plinske napeljave. Jutri pa je mogoče to produkcijo ustaviti in jo z enim samim pritiskom na vzvod v kontrolni centrali spremeniti v produkcijo — topovskih cevi, na tisoče topovskih cevi v enem samem dnevu in v vseh velikostih.

Ali pa neka druga tovarna, ki proizvaja ponve, navadne ponve za hotele in go. spodinjstva. Strokovnjaki bo seveda takoj zbledel v oči, da je svetla kovina teh ponv do manjših sestavnih enakovredna jekleni zlitini, iz katere sestojijo — oklepi vojnih ladij in tankov. Danes delujejo samo dve peči izmed štirih, ki jih ima ta tovarna. Eno poveže in njena produkcija se lahko podvoji, toda produkcija oklepov za najučinkovitejše bojne stroje. Tako se tudi večina aparatov za izdelovanje tekstilnih barv lahko brez večjih izdatkov za izdelovanje strupenih plinov — mnoge barvne mešanice sestojijo itak iz snovi, ki so temeljne snovi vojnih plinov. Do potankosti po načrtu izdelani motorji za nova poštna letala, se lahko vedajo prav tako mirno v

bombna letala, ki so po vojni konstrukciji že itak enaka navadnim letalom. Skoraj fantastična je videti enakost mehanizmov, ki izdelujejo živalne stroje in — strojne puške. V eni izmed največjih tovarn za izdelovanje živalnih strojev na svetu bi lahko s hitro premeno začeli izdelovati po ti. soč in več streljnic na dan. Producenti bombažev in glicerina začnejo lahko na en sam migljaj producirati v velikem slogu isto tako za vojne namene. In takšnih tovarn je na tisoče po svetu. Kakšen smisel bi imelo nadziranje oboroževalne industrije, ko je navadna industrija v danem trenutku lahko prav tako namenjena uničevalnim namenom? Edina možnost bi bila, da sploh vso industrijo na svetu prepovedo...

Naša pritožba v Ženevi

Zunanji minister Bogoljub Jevtić

in stalni delegat Jugoslavije pri Društvu narodov g. Konstantin Fotić

Omedlevice v sportnem življenju

Omedlevice in hipne slabosti pri sportnih prireditvah nikakor niso vedno samo »živčna izčrpanost, srčna slabost ali »sončarica« kakor menijo običajno. Pri teh, deloma zelo težkih primerih, opazuje mo vedno sivkasto barvo obličja, zaprte oči, izsušene ustnice, slabotno dihanje in utrujenost, kakor tudi hladne znoj. Kakor so zdravniki v novem času odkrili, gre za zmanjšanje sladkorne količine v krvi. Zelo občutna so pri tem pojavu stanja razburjenosti in zmedenosti tako pred omedlevico, kakor po njej. Prevelik telesni napor je zmotil presnovo. Večinoma se to stanje popravi samo od sebe, če se pacient drži nekaj časa popolnoma mirno, potrebno pa je v vsakem primeru pozvati zdravnika, ki ve najboljše, kaj je storiti.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

Zopet v pravi domovini!

Proslava 16. obletnice prihoda francoskih čet v Strassbourg, prestolnico Alzacije, ki je dolgo letala pod tuječim jarmom

Princesa Marina v Londonu

Velike priprave za četrtkovo poroko Kentskega vojvode

Sprejem princeze Marine v Londonu. Od leve proti desni: princ Waleski, vojvoda Kentski, mati princeze Marine, princeza Marina (en face), kralj Jurij V. in grški princ Nikola

Grška princeza Marina, nevesta Kentskega vojvode, je prošli petek v spremstvu svojih roditeljev in svoje sestre Princeze Olge, soproge kneza-namestnika Pavla, prispela v London. Ob tej priložnosti je angleško prebivalstvo ponovno dokazalo, da se ne da oplakiti po še tako slabem vremenu. Tako v Doveru, kjer je pričakoval princezo njen zaročenec kakor na londonskem kolodvoru kraljice Viktorije, so se zbrale tisočglave množice radovednega občinstva, ki je prišlo pozdraviti bodočo vojvodinjo z vso prisrčnostjo. Na postaji v Londonu so nevesto sprejeli angleški prestolonaslednik, vojvoda in vojvodinja Yorkska, princeza Mary, edinka angleškega kralja in kraljice, ter njen soprog, lord Harewood. Množica je vzklikala novodošli princezi kakor že dolgo ne kakšnemu gostu.

Prihod neveste Kentskega vojvode v London pa je dal tudi pobudo za celo vrsto novosti, ki so jih šele zdaj uvedli na Angleškem. Čez noč so prišli v modo klobuki in kodri la Marina. Tudi safrin seveda, kakor nevesta Kentskega vojvode vsi čista. Za London pomeni bližnja poroka dogodek, kakršnega že davno ni bilo.

Trgovine obratujejo na moč živahno. Splošno se opaža veliko povpraševanje po toaletah, cvetju, vinu in delikatesah. Kar pa najbolj ogreva angleško javnost pri tej zvezi, je dejstvo, da gre za zakon iz res velike ljubezni.

Svatebene svečanosti so se prav za prav že začele v nedeljo, 25. novembra, čeprav bosta ženin in nevesta stopila pred oltar v Westminsterki opatiji šele v četrtek, 29. t. m. Svečanosti so se pričele s slavnostnim državnim banketom v Buckinghamski palači. Vsi apartamenti te palače so gosto zasedeni, število gostov je ogromno. Prišli so iz 45 držav.

V posebni dvorani so razstavljena poročna darila, od najzibanejših biserov do dragocene steklenine v srebru in zlatu. Najlepše darilo, ki sta ga prejela bodoča zakonca, je zbirka dementov, ki jima jo je podaril neki knez iz Indije. Zbirka je vsebovana v platino. Diplomatski zbor je poklonil Kentskemu vojvodi in njegovi nevesti krasen service iz srebra. Po poroki pojedeta novoporočena na svatebno potovanje, domov vrnita pa se bosta nastanila v Mayfairu, Belgrave Square 3.

Da se pojasni smrt modernih Robinzonov Ameriška ekspedicija na Galapaške otoke

Zaradi vesti o negotovi usodi modernih Robinzonov Whitmerja in njegove žene ter baronice Wagnerjeve in Lorenza, je odpotovala iz Los Angelesa proti Galapaškim otokom posebna odprava, ki jo vodi raziskovalec in ameriški petrolejski magnat Hancock. Odprava potuje s Hancockovo jabo. Naloga ekspedicije je pojasniti smrt dveh belokožnih Robinzonov, ki so jih našli mornarji na Charlesovem otoku.

Zaradi ugotovitve se bodo raziskovalci najprej ustavili na otoku Marcheni, potem bodo nadaljevali vožnjo proti Charlesovemu otoku. Tukaj se bodo temeljito informirali o usodi baronice Wagnerjeve ter njenega spremljevalca Lorenza. Oba, baronica in njen spremljevalec, sta se nemire pred kratkim naselila na tem otoku, s katerega sta zdaj izginila.

V ostalem se raznašajo v zvezi z izginotjem baronice Wagnerjeve in njenega spremljevalca nove, doslej neznane fantastične vesti. Oglasil se je tudi kapitan Fred Ostrom, ki pravi, da je imel Norve-

žen Artur Estampa pred tremi leti na Galapaških otokih nenavaden doživljaj. Ko je bil Estampa na Galapaških otokih na lovu, je srečal Lorenza, ki ga je predstavil »kraljico« otoka Wagnerjevi. Ta ga je vabila za tri dni zapreti. Šele po tridnevem ujetstvu ga je Lorenz rešil suženjstva bole ženske, ki se je izdajala za edino gospodarico otoka in njegovih prebivalcev.

Značilna slika baronice Wagnerjeve, kraljice na Galapaških otokih

Artičoki in zdravje

Raziskovalci so zlasti na Francoskem odkrili zelo nenavadne lastnosti v artičokah, ki so tam vsakdanja in poceni jed. Z vzbujanjem artičokovega ekstrakta se da izločevanje žolca n. pr. v kratkem času zvišati na štirikratno množino. Zelo ugodno vpliva artičok pri motnjah v jetrih. Ekstrakt tega sadeža (cineron) spodbuja nadalje tudi obisti in jetra, morda je v tem pogledu sploh najboljša, kar pozna medicina.

Relikvije za Dollfussovo cerkev

Dumajski kardinal in škof dr. Ynnitzer je zaprosil kölnskega kardinala Schulteja, da bi prepustil kakšno relikvijo svetega Engelberta za spominsko cerkev po umorjenem kancelarju Engelbertu Dollfussu. Schulte je na to pristal in so te dni odprli v Kölnu skrinjo s kostmi svetnika, ki so jo zadnjič odprli l. 1911. Našli so jih v redu, na kar je Schulte za dumajškega cerkvenega kneza odzval členek iz prsta desne svetnikove roke.

Dijaški nemiri v Pragi

Demonstracije zaradi zavlačevanja izročitve zgodovinskih insignij Karlove univerze po zakonu iz l. 1920.

Stara Karlova univerza z nemškimi učnim jezikom razpolaga z zgodovinskimi insignijami, katere mora po univerzitetnem zakonu iz l. 1920. izročiti češkemu vseučilišču. Te insignije je namreč postala zakonita naslednica Karlove ustanove.

Izvajanje zakona o univerzah pa se je tako zavleklo, da je postala stvar ponovno aktualna sedaj, ko bi morale biti insignije že izročene. Zaradi zaprek, ki so nastale v tem pogledu, je bila Karlova univerza prošlo soboto in tudi v nedeljo prizorov burnih dijaških demonstracij češkoslov.ški vis šolski so za soboto sklicali protestno zborovanje in po njem vdrli v poslopje vseučilišča. Z burnimi pokliki so zahtevali, naj jim nemudoma izroči univerzitetne insignije. Ker se to ni zgodilo, je prišlo do razburljivih prizorov, v katerih je morala posredovati policija.

Visokošolski niso hoteli odnehati kljub intervenciji. Tudi napovedi rektorja češke univerze, ki je dijaške prošil, naj ne demon-

strirajo, ker bo vprašanje izročitve insignij rešeno po zakoniti poti, ni zalegel kaj prida. Mladina je hotela na vsak način izsiliti izročitev ter se je javila nemškemu rektoratu in zahtevala, naj sprejme odgovorjano demonstracijo. Ker jim ni bilo ugodeno, so dijaški razbili desko pri vhodu v nemški rektorat ter najavili, da se bo v ponedeljek na istem mestu zgledala druga demonstracija, ki bo insignije kratko vzela ter jih odnesla.

Zaradi teh nemirov, ki so dobili odmev tudi v praški javnosti, je bil rektorat stare Karlove univerze prisiljen odrediti, da ostane univerza do nadaljnjega zaprta. In da bi se nemiri popolnoma ustavili, je poslele v stvar tudi praška vlada, ki je uvedla pogajanja za izročitev insignij. Zadnje vesti poročajo, da je dosežen med rektoratom Karlove univerze in prosvetnim ministrom sporazum glede modalitet v izročitvi. Oblika izročitve bo taka, da ne bo v ničemer žalila časti vseučilišča, ki mora odstopiti insignije stare univerze svoji mlajši prosvetni posestnici.

Kupola se je zrušila

9 delavcev mrtvih, mnogo ranjenih, milijonska škoda

Te dni se je primerila na razstavišču za svetovno razstavo l. 1935. v Bruslju huda gradbena katastrofa. Ob času nesreče so bili v »Grand Palaisu« zaposleni zidarji, steklarji in pleskarji. Okoli 15. ure se je zgradba zrasla in takoj nato zrušila železna kupola zgradbe ter pokopala pod seboj množico profesionalistov. Izpod razvalin so potegnili 9 mrtvih in 25 hudo ranjenih.

Po nesreči so se začeli oglašati pod ruševinami ječeči glasovi, toda delavci niso mogli opraviti ničesar, dokler jim niso preskrbeli reševalnega orodja. Reševanje je močno oviralo tudi to, da je zrušenje kupole ogrozilo ves objekt zaradi tesar, se se v naslednjih desetih minutah zrušili še dve ogrožili.

Šele več ur po katastrofi je bilo mogoče začeti z reševanjem ponesrečenec. 22 delavcev, ki so imeli polomilene kosti in zmečkane ude, so oddali v bolnišnico. Izpod razvalin so potegnili, kakor rečeno, tudi devet mladičev. Ni pa še gotovo, ali so to vse žrtve. Ker so mladiči prileteli na tla popolnoma raztreščeni, je celo silno težko ugotoviti njih identičnost.

Z delavci vred se je zrušilo kakšnih 400 ton zidanskega in drugega konstruktorskega materiala. Vzrok nesreče še ni pojasnjen. Pravijo pa, da je katastrofo zakrivila tektonska premaknitev ravnotežja stene. Nosilni stebri so se baje omežali in kupola

Artist in medved

V St. Pöltnu v Avstriji se je te dni ustavljal neki potujoči cirkus, v katerem je nastopal tudi artist Todović s svojim dresiranim medvedom. Cirkus se je nastanil na prostornem trgu na mestni periferiji, toda kletko za medveda so tako slabo postavili, da je kosmatinec kmalu ušel iz nje. Nastal je seveda velik strah, ko se je razvedelo, da je medved pobegnil na prosto.

Todović je šel takoj loviti zverino, ki pa se ni dala prijeti brez odpora. Artist je moral napeti vse sile in poleg zvičajnosti zastaviti tudi fizične moči, da je odvedel medveda nazaj v kletko. Borba med obema je bila zelo huda. Medved je okoli in razpraskal artista po rokah in nogah, tako da so ga morali oddati v bolnišnico na lečenje.

Predor skozi Montblanc

V Ženevi se je ustanovil italijansko-francoski sindikat z nalogo, da zgradi 12 km dolg predor skozi Mont Blanc. Z gradbenimi deli bodo pričeli takoj.

